

იძულებით გადაადგილებულ პირთა მიგრაციისა და ფსიქოლოგიური მდგომარეობის კვლევა

ელისო კერესელიძე,

ფსიქოლოგიის დოქტორი, პროფესორი
საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი სეუ

მადონა კველია,

ფსიქოლოგიის დოქტორი, პროფესორი
საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი სეუ

ინა შანავა,

სოციალურ მეცნიერებათა დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

მარიამ გვილაგა,

სოციალურ მეცნიერებათა დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი-GIU

აბსტრაქტი

1990 წელს აფხაზეთში და 2008 წელს სამხრეთ ოსეთში მომხდარი კონფლიქტების შედეგად, ნახევარ მილიონამდე საქართველოს მოქალაქე იძულებული გახდა დაეტოვებინა საკუთარი საცხოვრებელი. შეიარაღებული კონფლიქტების შედეგად დაზარალებულ ადამიანებს მოუწიათ მძიმე სოციო-პოლიტიკურ ვითარებასა და მის თანმდევ კრიზისებთან გამკლავება, რაც მიიჩნევა, რომ უარყოფითად აისახება იძულებით გადაადგილებულ პირთა ფსიქოლოგიურ მდგომარეობაზე. ისინი ხშირად განიცდიან ფსიქოლოგიურ დისტრესს, რასაც შესაძლოა ხანგრძლივი დესტრუქციული გავლენა ჰქონდეს მათი ცხოვრების ხარისხზე, სოციალური ინტეგრაციისა და ზოგადად, კეთილდღეობის მაჩვენებელზე. კვლევის მიზნად განისაზღვრა შესწავლილიყო იძულებით გადაადგილებულ პირთა მიგრაციული პროცესები და მათი ფსიქოლოგიური მდგომარეობა. ქართულ პოპულაციაზე ადაპტირებული ინსტრუმენტების გამოყენებით, კვლევის რაოდენობრივი მეთოდის საშუალებით, მედეგობის, ცხოვრების ორიენტაციის, დეპრესიის, მიგრაციისა და შფოთვის დონის დადგენა გახდა შესაძლებელი. მოცემული კვლევის შედეგები ღირებულ ცოდნას შექმნის დევნილთა ფსიქოლოგიური მდგომარეობის, მიგრაციული პროცესების, სოციალური ინტეგრაციისა და ახალ გარემოში ადაპტაციის სირთულეებთან დაკავშირებით. მიღებული მონაცემების ანალიზი მნიშვნელოვან დახმარებას გაუწევს ფსიქიკური ჯანმრთელობის მიმართულებით მომუშავე პროფესიონალებსა და ჯგუფებს, რომელთა საქმიანობა კონფლიქტის ზონაში მცხოვრები ადამიანების მხარდაჭერასა და სერვისებით მათ გაძლიერებაზე არის ორიენტირებული.

საკვანძო სიტყვები: იძულებით გადაადგილება, ფსიქოლოგიური მდგომარეობა, მიგრაციული პროცესები, სტრესისადმი მედეგობა.

შესავალი

აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში (სამაჩაბლოში) 1990-იან წლებში დაწყებული კონფლიქტები დღემდე გადაუჭრელ პრობლემად რჩება საქართველოს მოსახლეობისთვის იმის გათვალისწინებით, რომ 30 წელია რუსული ოკუპაციის შედეგად, კონფლიქტური რეგიონების მოსახლეობა დანარჩენ საქართველოს მოწყვეტილია. საცხოვრებელი სახლების დატოვება, ახლობლების დაკარგვა, მძიმე სოციალური პირობები, მიგრაცია, კოვიდპანდემიასთან დაკავშირებული სირთულეები და რუსეთ-უკრაინას შორის მიმდინარე ომი რეტრავმატიზაციის განმაპირობებლად შეიძლება იქნას მიჩნეული, რაც თავისთავად, იძულებით გადაადგილებული პირების ფსიქიკურ ჯანმრთელობას უფრო მოწყვლადს ხდის. მსგავსი ტრავმული მოვლენების გადატანის შედეგად. ადამიანებს აწუხებს შფოთვითი სიმპტომები, კონცენტრაციის სირთულეები, ძილის პრობლემები, უმადობა. გადატანილი კრიზისისა და სტრესიდან გამომდინარე, ზოგიერთს შესაძლოა განუვითარდეს: პოსტტრავმული სტრესული აშლილობა, დისოციალური, პანიკური, შფოთვითი აშლილობები, ადაპტაციის დარღვევა და სხვა.¹ დევნილი მოსახლეობის წინაშე მდგარი არაერთი მძიმე გამოწვევის პირობებში განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს ის, თუ რამდენად მედეგია პიროვნება-რამდენად ახერხებს პოზიტიურ ადაპტაციას და შეუძლია სირთულეებთან გამკლავება, რაც, თავის მხრივ, ცხოვრების საზრისის განმსაზღვრელადაც შეიძლება იქნას განხილული. მედეგობის თანამედროვე გაგება მოიაზრებს მას, როგორც პიროვნულ ნიშანს, რომელიც ეხმარება ინდივიდს სირთულესთან გამკლავებასა თუ ადაპტაციაში და ამგვარად, წარმოადგენს ერთგვარ იმუნიტეტს ტრავმული გამოცდილებების წინააღმდეგ.² ასევე, შეიძლება მედეგობა განხილულ იქნას, როგორც სერიოზული დაბრკოლების გადალახვის შედეგი.³ ცხოვრების საზრისი გულისხმობს ცხოვრების მიზნებს, პროცესს და შედეგს. ცხოვრების მიზნები მოიაზრებს სამომავლო მიზნების არსებობას, რის მემშვეობითაც ცხოვრება ხდება გააზრებული და მიზანმიმართული. აწმყოს გააზრება მოიცავს ცხოვრებისადმი ინტერესს, ემოციურ მრავალფეროვნებას, განსაზღვრავს, აღიქვამს თუ არა პიროვნება საკუთარ ცხოვრებას, როგორც საინტერესოს, დინამიურს და გააზრებულს. ცხოვრების შედეგი კი ასახავს ცხოვრების უკვე გავლილი გზის შეფასებას – მისი პროდუქტიულობისა და გააზრებულობის განცდას.

გამყოფი ხაზების ორივე მხარეს „ბორდერიზაციის“ ნეგატიური შედეგები კონფლიქტით გაყოფილ საზოგადოებებზე მძიმედ აისახა. კონფლიქტურ რეგიონში მცხოვრებ ადამიანებს მრავალი კრიზისისა და ტრავმული მოვლენის-კონფლიქტების გადატანა მოუწიათ. მკვლევართა მიერ ომით გამოწვეული ტრავმის შემდგომი ფსიქიკური დარღვევების (პოსტსტრესული აშლილობა, დეპრესია, ნივთიერებებზე დამოკიდებულება, სოციალური ფუნქციონირების დარღვევა და სხვ.) მიმართულებით ჩატარებული კვლევების გარკვეული ნაწილი, მეორადი ტრავმატიზაციის გზით, სოციალურ გარემოში მისი გავრცელების მექანიზმების შესწავლაზეა მიმართული.⁴ საქართველოში კი, ომის შედეგების კვლევების რაოდენობა საკმაოდ მწირია. საქართველოს დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი

¹ სოლომონია, თ., ფანჯიკიძე, მ., მაყაშვილი, თ., დარჩია, ს., ქარელი, თ., სირაძე, ნ. „ფსიქოლოგიური კრიზისული ინტერვენციის გზამკვლევი“. ღია საზოგადოება საქართველო. 2023.

² Davydov, D. M., Stewart, R., Ritchie, K., Chaudieu, I. “Resilience and mental health”. *Clinical Psychology Review*, Volume 30, Issue 5, 2010, 479-495 p.

³ Connor, K. M., Davidson, J. R. T. “Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson Resilience Scale” (CD-RISC). *Depression and Anxiety*, 18(2), 76-82, 2003.

⁴ ფანჯიკიძე, მ. „პოსტტრავმული ზრდის, ოჯახის ფუნქციონირების და ემოციური ინტელექტის ურთიერთმიმართება“. (2008 წლის ომის შემდეგ იძულებით გადაადგილებული ოჯახების მაგალითზე). თსუ [დისერტაცია], 2014.

ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის (NCDC) მიერ, ყოველწლიურად გამოქვეყნებული სტატისტიკური ცნობარის მიხედვით, 2021 წლის მდგომარეობით, საქართველოში ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობები შესულია ჰოსპიტალიზაციათა მაღალი რაოდენობით გამორჩეულ დაავადებათა ათ კლასში.⁵ 2021 წლის განმავლობაში, ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობების დიაგნოზით, სულ 13305 ადამიანის ჰოსპიტალიზაცია მოხდა. დიაგნოსტიკის თვალსაზრისით, 2021 წელს დაფიქსირებული ახალი შემთხვევების მიხედვით, რამდენიმე ტიპის ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობა ლიდერობს, ესენია: ორგანული ბუნების აშლილობები - 674 ახალი შემთხვევით; ნევროზული, სტრესთან დაკავშირებული და სომატოფორმული აშლილობები - 799 ახალი შემთხვევით; შიზოფრენია, შიზოტიპური და ბოდვითი აშლილობები - 895 ახალი შემთხვევით და ყველაზე მეტი ინტელექტუალური დარღვევები - 928 ახალი შემთხვევით.⁶

იძულებით გადაადგილებულ პირთა უფლებების დაცვა, მათთვის აუცილებელ სერვისებზე ხელმისაწვდომობისა და საცხოვრებელი უზრუნველყოფა, მათ ფსიქიკურ ჯანმრთელობაზე ზრუნვა დღემდე მნიშვნელოვან გამოწვევად რჩება ქართული საზოგადოებისთვის.

1. მეთოდი

კვლევის მიზანი: შესწავლილ იქნას იძულებით გადაადგილებულ პირთა ფსიქოლოგიური მდგომარეობა და მიგრაციული პროცესები.

შერჩევა: ალბათური-შემთხვევითი შერჩევა. კვლევაში მონაწილეობა მიიღო 1000-მა რესპონდენტმა.

საკვლევი კითხვა:

- მიგრაციის რა მაჩვენებელი ვლინდება იძულებით გადაადგილებულ პირებთან?
- როგორია იძულებით გადაადგილებულ პირთა ფსიქოლოგიური მდგომარეობა ცხოვრების საზრისის, დეპრესიის, შფოთვისა და მედეგობის მიხედვით?

ჰიპოთეზა: კვლევის პროცესში ჩამოყალიბდა შემდეგი ჰიპოთეზები

H1. იძულებით გადაადგილებულ პირებთან დისპოზიციური ოპტიმიზმის, შფოთვისა და დეპრესიის მაჩვენებლები უფრო დაბალი იქნება საკონტროლო ჯგუფის წევრებთან შედარებით;

H2. იძულებით გადაადგილებულ პირებთან დისპოზიციური ოპტიმიზმის დაბალი მაჩვენებელი კავშირში იქნება დეპრესიისა და შფოთვის მაღალ მაჩვენებელთან და მედეგობის დაბალ მაჩვენებელთან;

H3. მიგრაციის პრევალენტობა უფრო მაღალი იქნება იძულებით გადაადგილებულ პირებთან საკონტროლო ჯგუფის წევრებთან შედარებით.

1.1. მონაწილეები

კვლევაში მონაწილეობა მიიღო 1000-მა რესპონდენტმა, რომელთაგან 500 რესპონდენტი იძულებით გადაადგილებული პირია (აფხაზეთიდან და შიდა ქართლიდან იძულებით გადაადგილებული), ხოლო 500 რესპონდენტი არ ფლობს დევნილის სტატუსს. კვლევაში მონაწილეთა 84.8% მდედრობითი სქესის, ხოლო-15.2% მამრობითი სქესის

⁵ ქოქოსაძე, ნ., ლორთქიფანიძე, ქ. „უნივერსიტეტის სტუდენტებს შორის ფსიქიკური ჯანმრთელობისა და სერვისებზე ხელმისაწვდომობის კვლევა“. გაეროს ბავშვთა ფონდი, 2023.

⁶ იქვე.

წარმომადგენელია. რესპონდენტთა 74,5% არასდროს ყოფილა ემიგრაციაში, 8.8% ყოფილა ლეგალურად, 6.7% გეგმავს ემიგრაციაში წასვლას, 3.8% ამჟამად იმყოფება ემიგრაციაში, 3.2% დადის პერიოდულად, 1.8% ამჟამად იმყოფება ემიგრაციაში არალეგალურად და 1.1% არალეგალურად ყოფილა ემიგრაციაში.

1.2. მონაცემების მოპოვების პროცედურა

გამოკითხვა ჩატარდა Google Forms პლატფორმის გამოყენებით. კვლევის მიზნისა და ამოცანების გაცნობის შემდეგ, რესპონდენტები ნებაყოფლობით იღებდნენ მონაწილეობას. კვლევის ეთიკური სტანდარტის თანახმად, დაცული იყო ანონიმურობა. სრულყოფილი ინფორმაციის მიღებისა და ნაკლები მონაცემების თავიდან არიდების მიზნით, ყველა კითხვაზე პასუხის გაცემა სავალდებულოდ იყო მონიშნული.

1.2.1. კვლევის შეზღუდვა

კვლევის მთავარ შეზღუდვას წარმოადგენს რესპონდენტთა შერჩევასთან დაკავშირებული საკითხი. უმჯობესი იქნებოდა, კვლევაში მომხდარიყო ემიგრაციაში მყოფი მეტი რესპონდენტის ჩართვა. უნდა აღინიშნოს, რომ კვლევას მნიშვნელოვნად გაამდიდრებდა საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში მცხოვრები დევნილის სტატუსის მქონე რესპონდენტების ჩართვა. შეზღუდვა უკავშირდება ასევე, გენდერული ბალანსის დარღვევას, რომლის თანახმადაც, რესპონდენტთა აბსოლუტურ უმრავლესობას მდედრობითი სქესის წარმომადგენლები შეადგენდნენ.

1.3. ინსტრუმენტები

კვლევის მიზნის მისაღწევად, გამოყენებულ იქნა ქართულ პოპულაციაზე ადაპტირებული შემდეგი ინსტრუმენტები:

- მედეგობის საკვლევი ტესტი (the Personal Views Survey III–R (PVS III–R, Maddi, 1998);
- ცხოვრების საზრისის საკვლევი ტესტი (Purpose-in-Life Test, PIL, Crumbaugh and Maholick);
- დეპრესიული აშლილობის სკრინინგის კითხვარი - PHQ-9 – (Patient Health Questionnaire - 9);
- შფოთვის კითხვარი (PROMIS Emotional Distress—Anxiety— Short Form)

2. შედეგების აღწერა

კვლევის მიზნის შესაბამისად, შესწავლილიყო მიგრაცია და ფსიქოლოგიური თავისებურებები იძულებით გადაადგილებულ პირებთან, მიღებული მონაცემების დასამუშავებლად გამოყენებულ იქნა ერთგანზომილებიანი ანალიზი, ორგანზომილებიანი ანალიზი, კროსტაბულაციური ანალიზი, ერთფაქტორიანი ANOVA table, წრფივი რეგრესიული ანალიზი. ასევე, დათვლილ იქნა პირსონის კორელაციის კოეფიციენტი და X^2 .

მონაცემების დამუშავების საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ აფხაზეთიდან დევნილი მოსახლეობის 43.8%-ს, შიდა ქართლიდან დევნილი მოსახლეობის 50%-ს და არაიძულებით გადაადგილებული რესპონდენტების 38.2%-ს შფოთვის საშუალოდ გამოხატული მაჩვენებელი აქვთ, ხოლო სამივე ჯგუფის წარმომადგენელთა თითქმის 11%-ს მწვავედ გამოხატული. იხ. ცხრილი N1.

ცხრილი N1. შფოთვის საზომ სკალაზე განსხვავებები დევნილობის სტატუსის მიხედვით

Crosstab
%within

		დევნილი აფხაზეთიდან	დევნილი შიდა ქართლიდან	არა იძულებით გადაადგილებული პირი	Total
შფოთვა	არ არის	23.6%	25.0%	24.0%	23.9%
	სუსტად გამოხატული	22.6%	13.1%	27.0%	24.0%
	საშუალოდ გამოხატული	43.8%	50.0%	38.2%	41.5%
	მწვავედ გამოხატული	10.1%	11.9%	10.8%	10.6%
	Total	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	9.979 ^a	6	0.126
Likelihood Ratio	10.675	6	0.099
Linear-by-Linear Association	0.552	1	0.457
N of Valid Cases	1000		

a. 0 cells (0.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8.90.

კვლევის შედეგად გამოიკვეთა, რომ აფხაზეთიდან დევნილი რესპონდენტების 31.8% სუსტად გამოხატული დეპრესია აქვს, შიდა ქართლიდან დევნილი რესპონდენტების 36.5% დეპრესიის საშუალო მაჩვენებლები აქვთ, ხოლო არა იძულებით გადაადგილებულ რესპონდენტთა 32.2% სუსტი და საშუალო დეპრესიის მაჩვენებლები აქვთ. განსხვავებები სტატისტიკურად სანდოა ($X^2=0.001$) იხ. ცხრილი N2.

ცხრილი N2. დეპრესიის საზომ სკალაზე განსხვავებები დევნილობის სტატუსის მიხედვით

Crosstab

		დევნილი აფხაზეთიდან	დევნილი შიდა ქართლიდან	არა იძულებით გადაადგილებული პირი	Total
დეპრესია	არანაირი	22.2%	17.6%	11.4%	16.4%
	სუსტი დეპრესია	31.8%	27.1%	32.2%	31.6%
	საშუალოდ დეპრესია	26.3%	36.5%	31.0%	29.5%
	საშუალოდ მწვავე დეპრესია	10.6%	9.4%	15.6%	13.0%
	მწვავე დეპრესია	9.2%	9.4%	9.8%	9.5%
Total	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	25.371 ^a	8	0.001
Likelihood Ratio	25.483	8	0.001
Linear-by-Linear Association	12.395	1	0.000
N of Valid Cases	1000		

a. 0 cells (0.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8.08.

ცხოვრების ორიენტაციის საკვლევ სკალაზე აფხაზეთიდან (82.9%) და შიდა ქართლიდან (82.1%) დევნილი რესპონდენტების და არაიძულებით გადაადგილებული რესპონდენტების 78.8% დისპოზიციური ოპტიმიზმის მაღალი დონე გამოუვლინდათ. ($X^2=0.217$) იხ. ცხრილი N3.

ცხრილი N3. ცხოვრების ორიენტაციის საზომ სკალაზე განსხვავებები დევნილობის სტატუსის მიხედვით

Crosstab %within		დევნილი აფხაზეთიდან	დევნილი შიდა ქართლიდან	არა იძულებით გადაადგილებული პირი	Total
ცხოვრების ორიენტაციის სკალა	დაბალი დონე	1.9%	4.8%	2.2%	2.3%
	საშუალო დონე	15.1%	13.1%	19.0%	16.9%
	მაღალი დონე	82.9%	82.1%	78.8%	80.8%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	5.776 ^a	4	0.217
Likelihood Ratio	5.302	4	0.258
Linear-by-Linear Association	2.035	1	0.154
N of Valid Cases	1000		

a. 1 cells (11.1%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.93.

მედეგობის საკვლევ სკალაზე აფხაზეთიდან დევნილი რესპონდენტების 66.3%-ს, შიდა ქართლიდან დევნილი რესპონდენტების 67.9%-ს და არაიძულებით გადაადგილებულ რესპონდენტთა 64.6%-ს მედეგობის საშუალო დონე გამოუვლინდათ. ($X^2=0.168$) იხ. ცხრილი N4.

ცხრილი N4. მედეგობის საზომ სკალაზე განსხვავებები დევნილობის სტატუსის მიხედვით
Crosstab

		დევნილი აფხაზეთიდან	დევნილი შიდა ქართლიდან	არა იძულებით გადაადგილებული პირი	Total
მედეგობა	დაბალი დონე	22.1%	22.6%	27.6%	24.9%
	საშუალო დონე	66.3%	67.9%	64.6%	65.6%
	მაღალი დონე	11.5%	9.5%	7.8%	9.5%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	6.452 ^a	4	0.168
Likelihood Ratio	6.440	4	0.169
Linear-by-Linear Association	6.072	1	0.014
N of Valid Cases	1000		

a. 0 cells (0.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7.98.

კვლევის მონაცემების დამუშავების საფუძველზე გამოვლინდა, რომ საშუალოდ გამოხატული შფოთვა აქვთ იმ რესპონდენტების 46.9%-ს, რომლებიც რეგულარულად დადიან ემიგრაციაში, 31.7%-ს, რომლებიც ახლა იმყოფებიან ემიგრაციაში, 41.8%-ს, რომლებიც არასდროს ყოფილან ემიგრაციაში და 57.1%-ს, რომლებიც აპირებენ ემიგრაციაში წასვლას. მწვავედ გამოხატული შფოთვა აქვთ იმ რესპონდენტების 28.6%-ს, რომლებიც არალეგალურად ყოფილან ემიგრაციაში, 18.8%-ს, რომლებიც რეგულარულად დადიან და 17.1%-ს, რომლებიც ახლა იმყოფებიან ემიგრაციაში. განსხვავებები სტატისტიკურად სანდოა. ($X^2=0.006$) იხ. ცხრილი N5.

ცხრილი N5. შფოთვის საზომ სკალაზე რესპონდენტების განაწილება ემიგრაციაში ყოფნის მიხედვით

Crosstab
% within

	ემიგრაციაში ყოფნა							Total
	დავდივარ რეგულარულად	ახლა ვიმყოფები ლეგალურად	ახლა ვიმყოფები არალეგალურად	არასდროს ვყოფილვარ	ყოფილვარ ლეგალურად	ყოფილვარ არალეგალურად	ვაპირებ წასვლას	
არ არის	18.8%	34.1%	33.3%	25.1%	15.8%	35.7%	12.7%	23.9%
შფოთვა								
სუსტად გამოხატული	15.6%	17.1%	23.8%	24.3%	30.5%	7.1%	22.2%	23.9%
საშუალოდ გამოხატული	46.9%	31.7%	28.6%	41.8%	36.8%	28.6%	57.1%	41.6%
მწვავედ გამოხატული	18.8%	17.1%	14.3%	8.9%	16.8%	28.6%	7.9%	10.6%
Total	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	36.288 ^a	18	0.006
Likelihood Ratio	35.157	18	0.009
Linear-by-Linear Association	1.616	1	0.204
N of Valid Cases	1000		

a. 6 cells (21.4%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.48.

კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოვლინდა, რომ საშუალოდ გამოხატული შფოთვის დონე აქვთ იმ რესპონდენტებს, რომლებიც ემიგრაციაში ყოფილან მკურნალობის თვალსაზრისით (64.3%), საცხოვრებელი ადგილი შეუცვლიათ პოლიტიკური დევნის (54.8%) და ეთნიკური ნიშნით დევნის გამო (52%). იმ რესპონდენტების 22%, რომლებიც ემიგრაციაში ყოფილან ეკონომიკური სიდუხჭირის გამო აქვთ შფოთვის მწვავედ გამოხატული დონე. განსხვავებები სტატისტიკურად სანდოა ($X^2=0.000$) იხ. ცხრილი N6.

ცხრილი N6. შფოთვის საზომ სკალაზე რესპონდენტების განაწილება ემიგრაციაში ყოფნის მიზეზების მიხედვით

Crosstab

% within საცხოვრებელი ადგილის ცვლილება

		პოლიტიკური დევნის გამო	ეკონომიკური სიდუხჭირის გამო	სამკურნალოდ	სასწავლებლად	ცხოვ. პირობების გასაუმჯო.	ეთნიკური ნიშნით დევნის გამო	არ შეცვლილა	Total
შფოთვას	არ არის	21.4%	19.2%	21.4%	20.8%	26.3%	8.0%	27.2%	23.9%
	სუსტად გამოხატული	23.8%	18.3%		26.4%	24.6%	22.0%	25.4%	24.1%
	საშუალოდ გამოხატულ	54.8%	40.4%	64.3%	44.7%	42.3%	52.0%	37.1%	41.4%
	მწვავედ გამოხატული		22.1%	14.3%	8.2%	6.9%	18.0%	10.3%	10.6%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	46.102 ^a	18	0.000
Likelihood Ratio	52.251	18	0.000
Linear-by-Linear Association	5.863	1	0.015
N of Valid Cases	1000		

a. 4 cells (14.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.48.

კვლევის შედეგების კროსტაბულაციური ანალიზით დამუშავების საფუძველზე გამოვლინდა, რომ საშუალოდ გამოხატული შფოთვის დონე აქვთ იმ რესპონდენტების 50%,

რომელთა ოჯახის წევრი პერიოდულად დადის ემიგრაციაში, იმ რესპონდენტების 53.5%, რომელთა ოჯახის წევრი ახლა იმყოფება ემიგრაციაში არალეგალურად და 66.7% იმ რესპონდენტებისა, რომელთა ოჯახის წევრი ემიგრაციაში აპირებს წასვლას. აღსანიშნავია, რომ რესპონდენტების 20%, რომელთა ოჯახის წევრი პერიოდულად დადის ემიგრაციაში, აქვს შფოთვის მწვავედ გამოხატული დონე. განსხვავებები სტატისტიკურად სანდოა ($X^2=0.001$) იხ. ცხრილი N7.

ცხრილი N7. შფოთვის საზომ სკალაზე რესპონდენტების განაწილება ოჯახის წევრის ემიგრაციაში ყოფნის მიხედვით

Crosstab

% within

		ოჯახის რომელიმე წევრის ყოფნა ემიგრაციაში					Total
		პერიოდულად დადის	ახლა იმყოფება ლეგალ.	ახლა იმყოფება არალეგალ.	არ იმყოფება	არასდროს ყოფილა	აპირებს ემიგრაციაში წასვლას
შფოთვა	არ არის	10.0%	22.3%	16.3%	27.3%	29.0%	23.9%
	სუსტად გამოხატული	20.0%	20.4%	18.6%	26.1%	29.0%	23.8%
	საშუალოდ გამოხატული	50.0%	47.2%	53.5%	36.8%	33.0%	66.7%
	მწვავედ გამოხატული	20.0%	10.0%	11.6%	9.7%	9.0%	9.5%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	38.863 ^a	15	0.001
Likelihood Ratio	43.708	15	0.000
Linear-by-Linear Association	11.479	1	0.001
N of Valid Cases	997		

a. 2 cells (8.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2.21.

კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოვლინდა, რომ შფოთვის საშუალოდ გამოხატული დონე აქვთ იმ რესპონდენტების 84.6 %-ს, რომელთა ოჯახის წევრი აპირებს ემიგრაციაში წასვლას, სუსტად გამოხატული შფოთვა აქვთ იმ რესპონდენტების 29.2%-ს და არანაირი შფოთვა არ აქვთ იმ რესპონდენტების 32.3%-ს, რომელთა ოჯახის წევრები არასდროს ყოფილან მიგრაციაში. მწვავედ გამოხატული შფოთვა აქვთ იმ რესპონდენტების 17.1%-ს, რომელთა ოჯახის წევრებიც ახლა იმყოფებიან მიგრაციაში. განსხვავებები სტატისტიკურად სანდოა ($X^2=0.000$). იხ ცხრილი N8.

ცხრილი N8. შფოთვის საზომ სკალაზე რესპონდენტების განაწილება ოჯახის წევრის მიგრაციაში ყოფნის მიხედვით

		ოჯახის რომელიმე წევრის ყოფნა მიგრაციაში (ქვეყნის შიგნით)					Total
		ახლა იმყოფება	პერიოდულად დადის	არ იმყოფება	არასდროს ყოფილა	აპირებს მიგრაციაში წასვლას	
შფოთვა	არ არის	20.2%	12.2%	24.8%	32.3%		23.9%
	სუსტად გამოხატული	18.1%	28.6%	24.9%	29.2%		24.0%
	საშუალოდ გამოხატული	44.6%	49.0%	41.0%	31.5%	84.6%	41.4%
	მწვავედ გამოხატული	17.1%	10.2%	9.3%	6.9%	15.4%	10.6%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

	Value	Df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	39.718 ^a	12	0.000
Likelihood Ratio	44.284	12	0.000
Linear-by-Linear Association	11.387	1	0.001
N of Valid Cases	999		

a. 3 cells (15.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.38.

კვლევის შედეგების კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოვლინდა, რომ სუსტი დეპრესია აქვს იმ რესპონდენტების 37.9%-ს, რომლებიც ახლა ლეგალურად იმყოფებიან ემიგრაციაში, სუსტი დეპრესია აქვს იმ რესპონდენტების 36.4%-ს და საშუალოდ მწვავე დეპრესია აქვს იმ რესპონდენტების 21.2%-ს, რომლებიც პერიოდულად დადიან ემიგრაციაში. მწვავე დეპრესია აქვს იმ რესპონდენტების 19%, რომლებიც ახლა იმყოფებიან ემიგრაციაში. განსხვავებები სტატისტიკურად სანდოა ($X^2=0.000$). იხ. ცხრილი N9.

ცხრილი N9. დეპრესიის საზომ სკალაზე რესპონდენტების განაწილება ემიგრაციაში ყოფნის მიხედვით

		ემიგრაციაში ყოფნა							Total
		დავდივარ რეგულარულად	ახლა ვიმყოფები ლეგალურად	ახლა ვიმყოფები არალეგალურად	არასდროს ვყოფილვარ	ყოფილვარ ლეგალურად	ყოფილვარ არალეგალურად	ვაპირებ წასვლას	
დეპრესია	არანაირი	3.0%	32.5%	14.3%	16.8%	7.4%	35.7%	18.8%	16.4%
	სუსტი დეპრესია	30.3%	20.0%	33.3%	33.3%	37.9%		15.6%	31.5%
	საშუალო დეპრესია	36.4%	27.5%	19.0%	30.1%	30.5%	35.7%	21.9%	29.5%
	საშუალოდ მწვავე დეპრესია	21.2%	12.5%	14.3%	11.2%	12.6%	14.3%	31.3%	13.1%
	მწვავე დეპრესია	9.1%	7.5%	19.0%	8.6%	11.6%	14.3%	12.5%	9.4%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	58.335 ^a	24	0.000
Likelihood Ratio	59.870	24	0.000
Linear-by-Linear Association	2.522	1	0.112
N of Valid Cases	999		

a. 11 cells (31.4%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.32.

კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ სუსტი დეპრესია აქვთ იმ რესპონდენტების 50% და მწვავე დეპრესია აქვთ 28%, რომლებსაც საცხოვრებელი ადგილი შეუცვლიათ ეთნიკური ნიშნით დევნის გამო. საშუალო დეპრესია აქვთ იმ რესპონდენტების 36.6%-ს, რომლებსაც საცხოვრებელი ადგილი შეუცვლიათ პოლიტიკური დევნის გამო. საშუალოდ მწვავე დეპრესია აქვთ იმ რესპონდენტების 21.2%-21.4%-ს, რომლებსაც საცხოვრებელი ადგილი შეუცვლიათ მკურნალობისა და სწავლის გაგრძელების მიზნით. განსხვავებები სტატისტიკურად სანდოა ($X^2=0.000$). იხ. ცხრილი N10.

ცხრილი N10. რესპონდენტების განაწილება დეპრესიის საზომ სკალაზე საცხოვრებელი ადგილის შეცვლის მიზეზების მიხედვით

		საცხოვრებელი ადგილის შეცვლის მიზეზები						Total	
		პოლიტიკური დევნის გამო	ეკონომიკური სიდუხჭირის გამო	სამკურნალოდ	სასწავლებლად	ცხოვ. პირობების გასაუმჯო.	ეთნიკური ნიშნით დევნის გამო	არ შეცვლილა	
დეპრესია	არანაირი	17.1%	15.4%	28.6%	8.1%	19.0%	10.0%	19.1%	16.5%
	სუსტი დეპრესია	26.8%	26.0%	14.3%	31.9%	31.0%	50.0%	31.8%	31.5%
	საშუალო დეპრესია	36.6%	25.0%	21.4%	34.4%	33.3%	12.0%	28.5%	29.3%
	საშუალოდ მწვავე დეპრესია	19.5%	21.2%	21.4%	20.0%	7.5%		11.6%	13.1%
	მწვავე დეპრესია		12.5%	14.3%	5.6%	9.2%	28.0%	9.0%	9.5%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	79.565 ^a	24	0.000
Likelihood Ratio	85.451	24	0.000
Linear-by-Linear Association	4.191	1	0.041
N of Valid Cases	999		

a. 7 cells (20.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.33.

კვლევის მონაცემების კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ სუსტი დეპრესია აქვს იმ რესპონდენტების 45%-ს, რომელთა ოჯახის წევრი არასდროს არ ყოფილა ემიგრაციაში, საშუალო დეპრესია აქვს იმ რესპონდენტების 33.3%-ს, რომელთა ოჯახის წევრებიც აპირებენ ემიგრაციაში წასვლას. საშუალოდ მწვავე დეპრესია აქვთ იმ რესპონდენტების 25.6%-ს და მწვავე დეპრესია აქვთ იმ რესპონდენტების 32.6%-ს, რომელთა ოჯახის წევრებიც ახლა არაღლეგალურად იმყოფებიან ემიგრაციაში. განსხვავებები სტატისტიკურად სანდოა ($X^2=0.000$). იხ. ცხრილი N11.

ცხრილი N11. რესპონდენტების განაწილება დეპრესიის საკვლევ სკალაზე ოჯახის წევრის ემიგრაციაში ყოფნის მიხედვით

ოჯახის რომელიმე წევრი იმყოფება თუ არა ემიგრაციაში
(საზღვარგარეთ)

	პერიოდულად დადის	ახლა იმყოფება ლეგალ.	ახლა იმყოფება არაღლეგალ.	არ იმყოფება	არასდროს ყოფილა	აპირებს ემიგრაციაში წასვლას	Total
დეპრესია არანაირი	12.9%	14.9%	4.7%	18.0%	18.8%	23.8%	16.4%
სუსტი დეპრესია	24.3%	27.1%	23.3%	33.9%	45.5%	9.5%	31.6%
საშუალო დეპრესია	22.9%	37.5%	14.0%	28.1%	24.8%	33.3%	29.4%
საშუალოდ მწვავე დეპრესია	21.4%	15.2%	25.6%	10.7%	5.9%	19.0%	13.0%
მწვავე დეპრესია	18.6%	5.2%	32.6%	9.3%	5.0%	14.3%	9.5%
Total	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	86.779 ^a	20	0.000
Likelihood Ratio	79.363	20	0.000
Linear-by-Linear Association	11.827	1	0.001
N of Valid Cases	999		

a. 4 cells (13.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2.00.

კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ არანაირი დეპრესია არ აქვს იმ რესპონდენტების 25.2%-ს, რომელთა ოჯახის წევრების არასდროს ყოფილან მიგრაციაში. სუსტი დეპრესია აქვს იმ რესპონდენტების 35.4%-ს, რომელთა ოჯახის წევრები პერიოდულად დადიან მიგრაციაში. საშუალო დეპრესია აქვთ იმ რესპონდენტთა 38.5%-ს და საშუალოდ მწვავე დეპრესია-30.8%-ს, რომელთა ოჯახის წევრებიც აპირებენ მიგრაციაში

წასვლას. მწვავე დეპრესია აქვთ იმ რესპონდენტების 12.5%, რომელთა ოჯახის წევრებიც პერიოდულად დადიან მიგრაციაში. განსხვავებები სტატისტიკურად სანდოა ($X^2=0.008$). იხ. ცხრილი N12.

ცხრილი N12. რესპონდენტების განაწილება დეპრესიის საკვლევ სკალაზე ოჯახის წევრის მიგრაციაში ყოფნის მიხედვით

Crosstab

% within		ოჯახის რომელიმე წევრი იმყოფება თუ არა მიგრაციაში (ქვეყნის შიგნით)?					Total
		ახლა იმყოფება	პერიოდულად დადის	არ იმყოფება	არასდროს ყოფილა	აპირებს მიგრაციაში წასვლას	
დეპრესია	არანაირი	15.5%	4.2%	16.0%	25.2%	15.4%	16.5%
	სუსტი დეპრესია	26.9%	35.4%	33.1%	32.8%	15.4%	31.7%
	საშუალო დეპრესია	30.1%	33.3%	28.3%	31.3%	38.5%	29.4%
	საშუალოდ მწვავე დეპრესია	18.1%	14.6%	12.5%	4.6%	30.8%	12.9%
	მწვავე დეპრესია	9.3%	12.5%	10.1%	6.1%		9.4%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	32.799 ^a	16	0.008
Likelihood Ratio	36.530	16	0.002
Linear-by-Linear Association	7.615	1	0.006
N of Valid Cases	999		

a. 6 cells (24.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.22.

კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოვლინდა, რომ დისპოზიციური ოპტიმიზმის საშუალო დონე აქვთ იმ რესპონდენტების 33.3%-ს, რომლებიც პერიოდულად დადიან ემიგრაციაში; იმ რესპონდენტების 100%-ს, რომლებიც ახლა არაღეგალურად იმყოფებიან ემიგრაციაში, 85.4%-ს იმ რესპონდენტების, რომლებიც ახლა ლეგალურად იმყოფებიან ემიგრაციაში და იმ რესპონდენტების 66.7%-ს, რომლებიც პერიოდულად დადიან ემიგრაციაში დისპოზიციური ოპტიმიზმის მაღალი დონე აქვთ. ცხრილი N13.

ცხრილი N13. რესპონდენტების განაწილება ცხოვრების ორიენტაციის საკვლევ სკალაზე ემიგრაციაში ყოფნის მიხედვით

Crosstab

% within		ემიგრაციაში ყოფნა							Total
		დავდი- ვარ რეგულა- რულად	ახლა ვიმყო- ვები ლეგალუ- რად	ახლა ვიმყოფები არალეგა- ლურად	არას- დროს ვიმყოფ- ვარ	ვიყოფი- ლვარ ლეგალუ- რად	ვიყოფი- ლვარ არალეგა- ლურად	ვაპი- რებ წასვ- ლას	
ცხოვრების ორიენტაცია:	დაბალი დონე				2.3%	1.1%		6.3%	2.2%
დისპოზი- ციური ოპტიმიზმი	საშუალო დონე	33.3%	14.6%		17.9%	13.8%		12.7%	16.9%
	მაღალი დონე	66.7%	85.4%	100.0%	79.8%	85.1%	100.0%	81.0%	80.9%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	23.630 ^a	12	0.023
Likelihood Ratio	29.272	12	0.004
Linear-by-Linear Association	0.109	1	0.741
N of Valid Cases	999		

a. 8 cells (38.1%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .31.

კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ ცხოვრების ორიენტაციის საკვლევ სკალაზე, დისპოზიციური ოპტიმიზმის მაღალი მაჩვენებლები აქვთ იმ რესპონდენტების 90.5%-ს, რომლებსაც საცხოვრებელი ადგილი შეუცვლიათ პოლიტიკური დევნის გამო და 100%-ს იმ რესპონდენტებისა, რომლებსაც საცხოვრებელი ადგილი სამკურნალოდ წასვლის გამო შეუცვლიათ. იხ. ცხრილი N14.

ცხრილი N14. რესპონდენტების განაწილება ცხოვრების ორიენტაციის საკვლევ სკალაზე საცხოვრებელი ადგილის შეცვლის მიზეზების განსაზღვრის მიხედვით

Crosstab

% within		საცხოვრებელი ადგილის შეცვლის მიზეზები						Total	
		პოლიტიკური დევნის გამო	ეკონომიკური სიდუხჭირის გამო	სამკურნალოდ	სასწავლებლად	ცხოვ. პირობების გასაუმჯო.	ეთნიკური ნიშნით დევნის გამო		არ შეცვლილა
ცხოვრების ორიენტაცია:	დაბალი დონე		1.0%		2.5%	1.7%	8.0%	2.2%	2.2%
დისპოზიციური ოპტიმიზმი	საშუალო დონე	9.5%	13.5%		21.9%	15.5%	16.0%	17.8%	16.9%
	მაღალი დონე	90.5%	85.6%	100.0%	75.6%	82.8%	76.0%	80.0%	80.9%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	19.266 ^a	12	0.082
Likelihood Ratio	20.030	12	0.067
Linear-by-Linear Association	3.105	1	0.078
N of Valid Cases	999		

a. 7 cells (33.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .31.

კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ ცხოვრების ორიენტაციის საკვლევ სკალაზე, დისპოზიციური ოპტიმიზმის მაღალი მაჩვენებლები აქვთ იმ რესპონდენტების 87.0%-ს, რომელთა ოჯახის წევრი არასდროს ყოფილა ემიგრაციაში. იხ. ცხრილი N15.

ცხრილი N15. რესპონდენტების განაწილება ცხოვრების ორიენტაციის საკვლევ სკალაზე ოჯახის წევრის ემიგრაციაში ყოფნის მიხედვით

Crosstab

% within ოჯახის რომელიმე წევრი იმყოფება თუ არა ემიგრაციაში (საზღვარგარეთ)?

								Total
		პერიოდულად დადის	ახლა იმყოფება ლეგალ.	ახლა იმყოფება არალეგალ.	არ იმყოფება	არასდროს ყოფილა	აპირებს ემიგრაციაში წასვლას	
ცხოვრების ორიენტაცია: დისპოზიციური ოპტიმიზმი	დაბალი დონე	1.4%	1.1%	4.7%	2.6%	1.0%	9.5%	2.2%
	საშუალო დონე	22.9%	17.8%	20.9%	15.4%	12.0%	33.3%	16.9%
	მაღალი დონე	75.7%	81.0%	74.4%	82.0%	87.0%	57.1%	80.9%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	18.913 ^a	10	0.041
Likelihood Ratio	16.212	10	0.094
Linear-by-Linear Association	0.003	1	0.956
N of Valid Cases	997		

a. 5 cells (27.8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .46.

კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ ცხოვრების ორიენტაციის საკვლევ სკალაზე, დისპოზიციური ოპტიმიზმის მაღალი მაჩვენებლები აქვთ იმ რესპონდენტების 82.1%-ს, რომელთა ოჯახის წევრი არ იმყოფება მიგრაციაში; საშუალო მაჩვენებლები აქვთ იმ რესპონდენტების 38.5%-ს, რომელთა ოჯახის წევრებიც აპირებენ მიგრაციაში წასვლას. ხოლო, ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი აქვთ იმ რესპონდენტების 4.1%-ს, რომელთა ოჯახის წევრები ახლა არიან მიგრირებული. იხ. ცხრილი N16.

ცხრილი N16. რესპონდენტების განაწილება ცხოვრების ორიენტაციის საკვლევ სკალაზე ოჯახის წევრის მიგრაციაში ყოფნის მიხედვით.

Crosstab

% within ოჯახის წევრის ყოფნა მიგრაციაში (ქვეყნის შიგნით)

							Total
		ახლა იმყოფება	პერიოდულად დადის	არ იმყოფება	არასდროს ყოფილა	აპირებს მიგრაციაში წასვლას	
ცხოვრების ორიენტაცია: დისპოზიციური ოპტიმიზმი	დაბალი დონე	4.1%	2.0%	1.8%	1.5%		2.2%
	საშუალო დონე	18.1%	16.3%	16.2%	17.6%	38.5%	17.0%
	მაღალი დონე	77.7%	81.6%	82.1%	80.9%	61.5%	80.8%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	9.244 ^a	8	0.322
Likelihood Ratio	8.030	8	0.431
Linear-by-Linear Association	1.212	1	0.271
N of Valid Cases	999		

a. 5 cells (33.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .29.

კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოვლინდა, რომ მედეგობის მაღალი დონე აქვთ იმ რესპონდენტების 28.6%-ს, რომლებიც არალეგალურად ყოფილან ემიგრაციაში, მედეგობის საშუალო დონე აქვთ იმ რესპონდენტების 85.7%-ს, რომლებიც ახლა ლეგალურად იმყოფებიან ემიგრაციაში, ხოლო მედეგობის ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი აქვთ იმ რესპონდენტების 28.6%-ს, რომლებიც არალეგალურად ყოფილან ემიგრაციაში. იხ. ცხრილი N17.

ცხრილი N17

Crosstab

% within ემიგრაციაში ყოფნა

		დავდივარ რეგულარულად	ახლა ვიმყოფები ლეგალურად	ახლა ვიმყოფები არალეგალურად	არასდროს ვყოფილვარ	ყოფილვარ ლეგალურად	ყოფილვარ არალეგალურად	ვაპირებ წასვლას	Total
მდე-გობა	დაბალი დონე	31.3%	23.8%	14.3%	25.4%	21.1%	28.6%	26.6%	25.0%
	საშუალო დონე	65.6%	54.8%	85.7%	65.3%	70.5%	42.9%	67.2%	65.6%
	მაღალი დონე	3.1%	21.4%		9.3%	8.4%	28.6%	6.3%	9.4%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	21.843 ^a	12	0.039
Likelihood Ratio	20.931	12	0.051
Linear-by-Linear Association	0.004	1	0.950
N of Valid Cases	1001		

a. 5 cells (23.8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.31.

კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ მდეგობის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი აქვთ იმ რესპონდენტების 28.6%-ს და ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი აქვთ იმ რესპონდენტების 32.5%, რომლებსაც საცხოვრებელი ადგილი სასწავლებლად წასვლის გამო შეუცვლიათ. მდეგობის საშუალო დონე აქვთ იმ რესპონდენტთა 81.0%-ს, რომლებსაც საცხოვრებელი ადგილი პოლიტიკური ნიშნით დევნის გამო შეუცვლიათ. იხ. ცხრილი N18.

ცხრილი N18. რესპონდენტების განაწილება მედეგობის საკვლევ სკალაზე საცხოვრებელი ადგილის შეცვლის თვალსაზრისით

Crosstab
% within

		საცხოვრებელი ადგილის შეცვლის მიზეზი							Total
		პოლიტი- კური დევნის გამო	ეკონომი- კური სიდუხ- ჭირის გამო:	სამკურნა- ლოდ	სასწავლე- ბლად	ცხოვ- პირობების გასაუმჯო.	ეთნიკური ნიშნით დევნის გამო	არ შეცვლილა	
მედე- გობა	დაბალი დონე	14.3%	23.8%	7.1%	32.5%	21.1%	32.0%	24.6%	24.9%
	საშუალო დონე	81.0%	70.5%	64.3%	62.5%	65.1%	64.0%	64.6%	65.6%
	მაღალი დონე	4.8%	5.7%	28.6%	5.0%	13.7%	4.0%	10.8%	9.5%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	28.681 ^a	12	0.004
Likelihood Ratio	28.574	12	0.005
Linear-by-Linear Association	0.206	1	0.650
N of Valid Cases	1001		

a. 4 cells (19.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.33.

კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოვლინდა, რომ მედეგობის მაღალი დონე აქვთ იმ რესპონდენტების 11.9%-ს, რომელთა ოჯახის წევრებიც ახლა ლეგალურად იმყოფებიან ემიგრაციაში. საშუალო დონე აქვთ მედეგობის იმ რესპონდენტების 75%-ს, რომელთა ოჯახის წევრებიც არასდროს ყოფილან ემიგრაციაში, ხოლო მედეგობის ყველაზე დაბალი დონე აქვთ იმ რესპონდენტების 57.1%-ს, რომელთა ოჯახის წევრებიც ემიგრაციაში აპირებენ წასვლას. იხ. ცხრილი N19.

ცხრილი N19. რესპონდენტების განაწილება მედეგობის საკვლევ სკალაზე ოჯახის წევრების ემიგრაციაში ყოფნის მიხედვით

Crosstab

% within		ოჯახის წევრის ემიგრაციაში ყოფნა						Total
		პერიოდულად დადის	ახლა იმყოფება ლეგალ	ახლა იმყოფება არალეგალ	არ იმყოფება	არასდროს ყოფილა	აპირებს ემიგრაციაში წასვლას	
მედეგობა	დაბალი დონე	30.0%	27.1%	38.6%	22.4%	15.0%	57.1%	24.9%
	საშუალო დონე	60.0%	61.0%	56.8%	68.9%	75.0%	42.9%	65.7%
	მაღალი დონე	10.0%	11.9%	4.5%	8.7%	10.0%		9.4%
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

კროსტაბულაციური ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა, რომ იმ რესპონდენტების 28%-ს, რომელთა ოჯახის წევრები ახლა იმყოფებიან მიგრაციაში, აქვთ მედეგობის დაბალი მაჩვენებელი. იმ რესპონდენტების 75.5%-ს, რომელთა ოჯახის წევრებიც პერიოდულად დადიან მიგრაციაში აქვთ მედეგობის საშუალო მაჩვენებელი. ხოლო, იმ რესპონდენტების 11.1%-ს, რომელთა ოჯახის წევრებიც არ იმყოფებიან მიგრაციაში, აქვთ მედეგობის მაღალი მაჩვენებელი.

იმის დასადგენად, ვლინდებოდა თუ არა გამოყენებულ სკალებზე განსხვავებები იძულებით გადაადგილებულობის ნიშნის მიხედვით, გამოვლინდა, რომ შფოთვის საშუალო მაჩვენებელი უფრო მაღალია აფხაზეთიდან (M= 20.10; SD= 6.21) და შიდა ქართლიდან (M=20.34; SD=7.10) იძულებით გადაადგილებულ პირებთან არაიძულებით გადაადგილებულ (M= 19.55; SD= 6.20) პირებთან შედარებით. დეპრესიის საშუალო მაჩვენებელი უფრო მაღალია არაიძულებით გადაადგილებულ პირებთან (M=11.18; SD=5.97), აფხაზეთიდან დევნილ (M= 9.76; SD= 6.04) და შიდა ქართლიდან დევნილ (M=10.32; SD= 6.17) პირებთან შედარებით. დისპოზიციური ოპტიმიზმი უფრო მაღალია აფხაზეთიდან (M=25.21; SD=5.32) და შიდა ქართლიდან (M=25.00; SD=5.95) დევნილ პირებთან, არაიძულებით გადაადგილებულ (M= 24.96; SD= 5.68) პირებთან შედარებით.

მედეგობის საშუალო ქულა თანაბარია აფხაზეთიდან (M=76.08; SD= 19.39) და შიდა ქართლიდან (M= 76.05; SD= 18.90) იძულებით გადაადგილებულ პირებთან და მცირედ დაბალია არაიძულებით გადაადგილებულ პირებთან (M= 72.91; SD= 19.13).

ცხრილი N20. კორელაციური ანალიზი

		შფოთ ვა	დეპრე სია	ცხოვრ ების ორიენ ტაცია	მედევობა (ჩართულობა)	მედევობა (კონტროლი)	მედევობა (რისკის მიღება)	მედევ ობა
შფოთვა	Pearson Correlation	1	.626**	-.286**	-.453**	-.400**	-.411**	-.482**
	Sig. (2-tailed)		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	N	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
დეპრესია	Pearson Correlation	.626**	1	-.431**	-.703**	-.536**	-.506**	-.683**
	Sig. (2-tailed)	0.000		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	N	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
ცხოვრების ორიენტაციის სკალა	Pearson Correlation	-.286**	-.431**	1	.658**	.572**	.529**	.679**
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00
	N	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
მედევობა (ჩართულობა)	Pearson Correlation	-.453**	-.703**	.658**	1	.718**	.611**	.927**
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000		0.000	0.000	0.000
	N	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
მედევობა (კონტროლი)	Pearson Correlation	-.400**	-.536**	.572**	.718**	1	.622**	.888**
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	0.000		0.000	0.000
	N	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
მედევობა (რისკის მიღება)	Pearson Correlation	-.411**	-.506**	.529**	.611**	.622**	1	.797**
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000		0.000
	N	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
მედევობა	Pearson Correlation	-.482**	-.683**	.679**	.927**	.888**	.797**	1
	Sig. (2-tailed)	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
	N	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

დასკვნა

კვლევის მიზნის შესაბამისად, შესწავლილიყო იძულებით გადაადგილებულ პირთა ფსიქოლოგიური მდგომარეობა და მიგრაციული პროცესები, მიღებული მონაცემების ანალიზისა და დამუშავების საფუძველზე, გამოიკვეთა, რომ:

- შფოთვის საშუალოდ გამოხატული მაჩვენებელი აფხაზეთიდან და შიდა ქართლიდან დევნილ მოსახლეობასთან უფრო მაღალია საკონტროლო ჯგუფთან შედარებით.
- დეპრესიის საშუალო მაჩვენებელი მცირედ მაღალია შიდა ქართლიდან დევნილ რესპონდენტებთან.
- ცხოვრების ორიენტაციის საკვლევ სკალაზე დისპოზიციური ოპტიმიზმი აფხაზეთიდან და შიდა ქართლიდან იძულებით გადაადგილებულ რესპონდენტებთან მცირედ მაღალია საკონტროლო ჯგუფთან შედარებით.
- კვლევის მონაწილეთა ნახევარზე მეტს მედეგობის საშუალო მაჩვენებელი აქვს.
- საშუალოდ გამოხატული შფოთვა უფრო მაღალია იმ რესპონდენტებთან, რომლებიც რეგულარულად დადიან ემიგრაციაში, ხოლო მწვავედ გამოხატული შფოთვა უფრო მეტად გამოვლინდა იმ რესპონდენტებთან, რომლებიც არალეგალურად ყოფილან ემიგრაციაში.

- გამოკითხულ რესპონდენტთა ნახევარზე მეტს, რომლებიც ემიგრაციაში მკურნალობის, პოლიტიკური ან ეთნიკური ნიშნით დევნის გამო ყოფილან, საშუალოდ გამოხატული შფოთვის დონე აღენიშნებათ. გამოკითხულ რესპონდენტთა თითქმის მესამედს, რომლებიც ემიგრაციაში ეკონომიკური სიდუხჭირის გამო ყოფილან, შფოთვის მწვავედ გამოხატული დონე გამოუვლინდათ.
- კვლევის მონაწილეთა ნახევარზე მეტს, რომელთა ოჯახის წევრები ემიგრაციაში იმყოფებიან ან აპირებენ წასვლას, შფოთვის საშუალოდ გამოხატული დონე აღენიშნებათ. შფოთვის მწვავედ გამოხატული დონე უფრო მეტად გამოვლინდა იმ რესპონდენტებთან, რომელთა ოჯახის წევრებიც ემიგრაციაში პერიოდულად დადიან.
- რესპონდენტთა თითქმის უმრავლესობას, რომელთა ოჯახის წევრიც ემიგრაციაში წასვლას აპირებს, საშუალოდ გამოხატული შფოთვის დონე გამოუვლინდათ. შფოთვა არ აღენიშნება იმ რესპონდენტთა მესამედს, რომელთა ოჯახის წევრი არასდროს ყოფილა მიგრირებული.
- მწვავე დეპრესია უფრო მეტად გამოიკვეთა იმ რესპონდენტებთან, რომლებიც მიმდინარე ეტაპზე იმყოფებიან ან პერიოდულად დადიან ემიგრაციაში.
- მწვავე დეპრესია აღენიშნება კვლევის მონაწილეთა მესამედს, რომლებსაც საცხოვრებელი ადგილი ეთნიკური ნიშნით დევნის გამო შეუცვლიათ. საშუალოდ მწვავე დეპრესია უფრო მეტად გამოვლინდა იმ რესპონდენტებთან, რომლებსაც საცხოვრებელი ადგილი მკურნალობისა და სწავლის გაგრძელების თვალსაზრისით შეუცვლიათ.
- რესპონდენტთა თითქმის ნახევარს, რომელთა ოჯახის წევრები არასდროს ყოფილან ემიგრაციაში სუსტი დეპრესია აქვთ, ხოლო კვლევის მონაწილეთა მესამედს, რომელთა ოჯახის წევრები მიმდინარე ეტაპზე არალეგალურად იმყოფებიან ემიგრაციაში, მწვავე დეპრესია აღენიშნებათ.
- კვლევის მონაწილეთა მესამედს, რომელთა ოჯახის წევრებიც პერიოდულად დადიან ემიგრაციაში, სუსტი დეპრესია აღენიშნებათ, ხოლო საშუალოდ მწვავე დეპრესია გამოვლინდა იმ რესპონდენტებთან, რომელთა ოჯახის წევრებიც გეგმავენ ემიგრაციაში წასვლას.
- რესპონდენტთა უმეტეს ნაწილს, რომლებიც ლეგალურად იმყოფებიან ემიგრაციაში, რომლებიც პერიოდულად დადიან ემიგრაციაში და რესპონდენტთა აბსოლუტურ უმრავლესობას, რომლებიც ახლა არალეგალურად იმყოფებიან ემიგრაციაში, დისპოზიციური ოპტიმიზმის მაღალი დონე გამოუვლინდათ.
- დისპოზიციური ოპტიმიზმი მაღალია იმ რესპონდენტების აბსოლუტურ უმრავლესობასთან, რომლებსაც მკურნალობის მიზნით შეუცვლიათ საცხოვრებელი ადგილი.
- იმ რესპონდენტების უმრავლესობას, რომელთა ოჯახის წევრი არასდროს ყოფილა ემიგრაციაში, დისპოზიციური ოპტიმიზმის მაღალი მაჩვენებელი აღენიშნებათ.
- დისპოზიციური ოპტიმიზმი მაღალია იმ რესპონდენტებთან, რომელთა ოჯახის წევრი არ იმყოფება ემიგრაციაში, ხოლო ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი აღენიშნებათ იმ რესპონდენტებს, რომელთა ოჯახის წევრებიც ამჟამად არიან მიგრირებული.
- მედეგობა ყველაზე დაბალია იმ რესპონდენტების მესამედთან, რომლებსაც სასწავლებლად გამგზავრების თვალსაზრისით შეუცვლიათ საცხოვრებელი ადგილი. მედეგობის საშუალო მაჩვენებელი გამოვლინდა იმ რესპონდენტების უმრავლესობასთან, რომლებსაც პოლიტიკური ნიშნით დევნის გამო შეუცვლიათ საცხოვრებელი ადგილი.

- იმ რესპონდენტების ნახევარზე მეტს, რომელთა ოჯახის წევრიც ემიგრაციაში წასვლას აპირებს, მედეგობის ყველაზე დაბალი მაჩვენებელი გამოუვლინდათ.
- იმ რესპონდენტების მესამედს, რომელთა ოჯახის წევრებიც ახლა იმყოფებიან მიგრაციაში, მედეგობის დაბალი მაჩვენებელი აღენიშნებათ. რესპონდენტთა უმეტეს ნაწილს კი, რომელთა ოჯახის წევრებიც მიგრაციაში პერიოდულად დადიან, მედეგობის საშუალო მაჩვენებელი აქვთ.
- ასაკის, სქესის, განათლებისა და ოჯახური მდგომარეობის მიხედვით, სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი განსხვავებები არ გამოვლინდა.
- კორელაციური და ფაქტორული ანალიზის შედეგად გამოიკვეთა, რომ საკვლევ სკალებს შორის არსებობს მაღალი კორელაცია. კერძოდ, შფოთვისა და დეპრესიის მაღალი მაჩვენებლები კავშირშია დისპოზიციური ოპტიმიზმისა და მედეგობის დაბალ მაჩვენებლებთან.

ბიბლიოგრაფია

1. სოლომონია, თინა. ფანჯიკიძე, მარიამ. მაყაშვილი, თეკლე. დარჩია, სესილი. ქარელი, თინათინ. სირაძე, ნინო. ფსიქოლოგიური კრიზისული ინტერვენციის გზამკვლევი. ღია საზოგადოება საქართველო, 2023;
2. ფანჯიკიძე, მარიამ. პოსტტრავმული ზრდის, ოჯახის ფუნქციონების და ემოციური ინტელექტის ურთიერთმიმართება. (2008 წლის ომის შემდეგ იძულებით გადაადგილებული ოჯახების მაგალითზე). თსუ [დისერტაცია], 2014;
3. ქოქოსაძე, ნინო. ლორთქიფანიძე, ქრისტინე. უნივერსიტეტის სტუდენტებს შორის ფსიქიკური ჯანმრთელობისა და სერვისებზე ხელმისაწვდომობის კვლევა. გაეროს ბავშვთა ფონდი, 2023;
4. Briere, Judith. Elliott, Diane M. Prevalence, characteristics, and factors associated with sexual assault in the refugee population: A systematic review. *Journal of Traumatic Stress*, 27(2), 2014;
5. Connor, Katherine M., Davidson, John R. T. Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety*, 18(2), 2003;
6. Davydov, Dmitry M., Stewart, Robert., Ritchie, Karen., Chaudieu, Isabelle. Resilience and mental health, *Clinical Psychology Review*, Volume 30, Issue 5, 2010;
7. Hofer, Michael. A. Psychobiological perspectives on the development of resilience. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 2006;
8. Fazel, Mohammad. Von Hoebel, Jan. Luntamo, Tiina. The mental health of refugees and asylum seekers: A systematic review of the literature. *Psychiatry Research*, 199(3), 2012;
9. Hassan, Ghazi. et. al. Psychological distress among Syrian refugees in Jordan: A cross-sectional study. *Journal of Affective Disorders*, 190, 2016;
10. Kirmayer, Laurence Jacques. Pinder, Kim. *Cultural Psychiatry: A Handbook for Mental Health Professionals*. Wiley-Blackwell, 2011;
11. Lindert, Jürgen., Vasquez, Maria. Luisa., Heinz, Andreas. & Nocon, Michael. Mental health of refugees: A review of the literature. *Journal of Affective Disorders*, 148(1), 2013;
12. López, Raquel M., O'Rourke, Andrew James. Understanding the role of social support in the mental health of migrants: A systematic review. *Psychiatry Research*, 229(1-2), 2015;
13. Miller, Kenneth Edwad., Rasco, Linda Marie. The psychological wellbeing of refugees: A meta-analysis of studies on the psychological health of refugees. *Social Science & Medicine*, 59(1), 2004;
14. Mastrorillo, Marco. *Mental Health and Psychosocial Support for Refugees and Displaced Persons*. Cambridge University Press, 2016;
15. Schmidt, Hans. Melchior, Mathilde. Life satisfaction among refugees: The role of acculturation and perceived discrimination. *International Journal of Intercultural Relations*, 43, 2014;
16. Silove, Derrick. Steel, Zachary. *The Impact of Armed Conflict on Mental Health*. Cambridge University Press, 2006.